

Ім'я цього історика відоме у нас здебільшого вузькому колу спеціалістів, тоді як за кордоном про нього написано великі наукові розправи.

О.Оглоблин народився 24 листопада (6 грудня) 1899 р. в Києві. Після закінчення з золотою медаллю 3-ої Київської чоловічої гімназії вступив на історико-філологічний факультет Університету св. Володимира. Далі творчий пошук Оглоблина був пов'язаний з лекційною працею в Київському інституті народної освіти та у Всеукраїнській Академії наук.

У 1930-31 рр. репресивні органи зважилися на його арешт. Тюремне ув'язнення, а потім тривалі роки цькування та ідеологічні проробки - ось той фон, на якому проходила подальша наукова діяльність Оглоблина. У передвоєнні часи він працював в Інституті історії АН УРСР. Здобувши ступінь доктора історичних наук, викладав курс історії України в Київському та Одеському університетах, мав чимало аспірантів.

В умовах окупаційного режиму О.Оглоблин деякий час очолював Київську міську управу, директорствував у Музей-архіві переходової доби м.Києва, а у вересні 1943 р. перебрався до Львова, де співпрацював з історичною секцією Наукового товариства ім.Т.Шевченка. Переїхавши до Праги, викладав в Українському Вільному Університеті, а з 1945 р. оселився в Німеччині, де розгорнув інтенсивну науково-педагогічну діяльність. У 1951 р. йому запропонували переїхати до Сполучених Штатів Америки й очолити історичну секцію Української Вільної Академії наук. Стояв науковець і біля джерел створення Українського Історичного Товариства та його друкованого органу - часопису «Український історик».

О.Оглоблин виховав цілу генерацію талановитої наукової молоді. Тривалий час він викладав українознавство в

Гарвардському університеті, куди його запросив провідний суспільствознавець О.Пріцак (тепер іноземний член НАН України), лунав його голос на багатьох міжнародних конференціях та симпозиумах.

Перетнувши 90-літній рубіж, Олександр Петрович продовжував завзято працювати, ладнав до друку свої високопрофесійні візії. Однак роки брали своє. 16 лютого 1992 р. він упокоївся в м.Лудлові (США).

Перу О.Оглоблина належить щонайменше 1000 досліджень з різних ділянок української історії. Серед них світового звучання набули його студії «Думки про Хмельниччину», «Петрик і Орлик», «Гетьман І.Мазепа та його доба», «Люди Старої України». Нині вони становлять золотий фонд української історіографії.

Пропоновану розвідку історика віднайдено нами в Центральному архіві вищих органів влади та управління України.

Учений написав її в 1922 р. на прохання свого колеги і приятеля, тодішнього ректора Київського інституту народної освіти М.І.Лободи. Ця доповідна записка Олександра Петровича стала кваліфікаційною відповіддю інститутської адміністрації на зазіхання польського уряду відносно повернення до Кременця Волинської бібліотеки. Згадана візія має авторські правки. При археографічному опрацюванні тексту нами були опущені окремі затухаючі місця, які істотно не впливають на зміст розвідки.

Подається за згодою Любомира Винара (США) як спадкоємця друкованої архівної та рукописної спадщини історика.

© Верба Ігор Володимирович, Київ, 1995

БІБЛІОТЕКА ВОЛИНСЬКОГО ЛІЦЕЮ

Олександр Оглоблин

Бібліотека Волинського ліцею - безперечно, одна з найцінніших книжкових колекцій. Сучасники не дарма, захоплюючись лицеем Волинських Афін, любили відзначати його бібліотеку. Степан Руссов підкреслював: «Кременецька гімназія, бібліотекою своєю і кабінетами нату-

* ЦДАВО України, ф.3561, оп.1, спр. 262, арк. 45 - 51. Машинописна копія. Відомості, що не мають посилань, запозичені або з загальновідомих творів з історії Волинського ліцею, Київського університету і Міністерства народної освіти, або з архіву бібліотеки та загального архіву університету.

ральних творів, математичних інструментів, зібраних невтомним Чацьким, поступається рідко якому університетові; всі манускрипти, класичні творіння, давні та рідкісні видання, які могли знайтися в усьому тутешньому краю, туди зібрані» («Вольнские Записки, сочинення Степаномъ Руссовымъ въ Житомирѣ. Спб. 1809, стр. 119 - 120). Франтишек Ковальський, вихованець ліцею, відомий письменник і перекладач, в своїх споминах малює яскравими фарбами лицейську бібліотеку та її бібліотекаря Янковського.

Осинський подає цікаві дані про книгозбірню. Густав